

Федоренко Р.П.

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПАРТНЕРІВ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У ГРОМАДЯНСЬКОМУ ШЛЮБІ

Міцність сім'ї, подружнє щастя особливо залежать від особистісних якостей партнерів, їх соціальної зрілості, вихованості, культури почуттів, соціально-психологічної грамотності та вміння реалізовувати ці якості. Як правило, у міцних гармонійних сім'ях партнери психоемоційно, чуттєво доповнюють один одного. Гармонія подружнього життя програмується задовго до вступу у шлюб і залежить від інтелектуальної, психологічної та соціальної підготовленості до нього.

Однією з основних тенденцій взаємин в сучасній сім'ї, що характеризує більшість країн світу, в тому числі й Україну, є збільшення числа «цивільних шлюбів», тобто незареєстрованого шлюбу — явище, раніше типове для європейських країн, широко розповсюдилось в Україні. Фахівці відзначають, що на Заході явище цивільного шлюбу широко розповсюджене і є нормою суспільного життя. У той же час зарубіжними дослідниками виявлені найбільш часті випадки насильства в сім'ях, де партнери перебувають у відносинах незареєстрованого шлюбного союзу. У нашій країні статистика вказує на те, що більшість молодих людей шлюбного віку бажають вступити в законний союз, однак, зростання кількості пар, які перебувають у громадянському шлюбі, продовжується швидкими темпами. Подібні протиріччя вказують на потребу в глибокому соціально-психологічному знанні в області даної проблематики.

Існуючі дослідження (Л.Б.Шнейдер, Т.В.Андреєвої, А.Р.Міхєєвої та ін.) розглядають цивільний шлюб через визначення особливостей взаємин партнерів, причини появи цього феномену в суспільстві і підсумків, до яких може призвести подальше поширення цивільних шлюбів. Однак соціально-психологічний аспект детермінації вступу партнерів у цивільний шлюб залишається недостатньо вивченим, незважаючи на те, що соціальний досвід і психологічні особливості особистості є провідними категоріями, на яких ґрунтується вибір шлюбної форми взаємин (Т.І.Димнова, Є.Г.Сіляєва та ін.).

Ці та інші суперечності вказують на те, що феномен громадянського шлюбу повинен бути вивчений комплексно, виходячи з досвіду, накопиченого соціально-психологічною наукою в області формування потреби в такій формі взаємин, і в цілому, детермінації вибору цивільного шлюбу як способу взаємин з партнером.

Дослідженням було охоплено 100 осіб віком від 22 до 29 років, з них 50 осіб на момент дослідження перебували у громадянському шлюбі та 50 осіб у офіційному шлюбі. Всі шлюбні пари проживають терміном до 5 років. Базою дослідження слугували Психологічна служба Волинського обласного центру соціальних служб для дітей, сім'ї та молоді та Луцький міський РАГС.

На основі аналізу проведених досліджень можна зробити висновки щодо шляхів вибору форми шлюбу молодими людьми та наявності певних типів особистості, які обирають цивільний шлюб.

Перший тип - це особистість, характеристиками психологічного простору якої є автономність, відкритість та відповідальність, що відрізняється зрілістю, високим рівнем спрямованості на самоактуалізацію, живе «тут і тепер», приймаючи відповідальність за те, яким чином розгортається її життя, якими є її взаємостосунки з шлюбним партнером: така особистість вільно творить шлюбно-сімейні стосунки, змінюючи їх відповідно до своїх цінностей, поглядів, бажань та потреб, поважаючи себе та іншого.

Другий тип - особистість, для психологічного простору якої властиві залежність, закритість та неприйняття відповідальності. Дії цієї незрілої особистості стереотипні, ригідні, вона не сприймає зміни ззовні, не готова змінюватися внутрішньо, не вміє гнучко реагувати, боїться ризикувати, не довіряє людям, ще більше не довіряє собі, не впевнена в собі, живе або в минулому, прокручуючи невдачі, або в майбутньому, малюючи образи можливих страждань, що підсилює тривожність.

Третій тип: цивільний шлюб як спробу обирають особистості, якісними характеристиками психологічного простору яких є автономність, відкритість та безвідповідальність. Такі особистості свідомо не хочуть брати на себе

відповідальність за сімейні стосунки, при цьому вони автономні і гарно розуміють себе.

Офіційний шлюб обирають два типи особистості. До першого типу входять залежні, закриті, безвідповідальні особистості, для яких шлюб — спасіння від відчуття власної неповноцінності, вияв безсилля перед обставинами. Вони схильні перекладати відповідальність за себе і стосунки на партнера, намагаються юридичною реєстрацією шлюбно-сімейних стосунків прив'язати партнера, заглушити страх залишитися на самоті.

Другий тип - це автономні, відкриті та відповідальні особистості, для яких соціальні норми й існуючі в суспільстві стереотипи є інтеріоризованими і перетвореними на власні цінності. Вони приймають їх, але не є їх догматиками, виявляють зрілість, креативність та спрямованість до успіхів в їх межах.

Отже, оптимальний вибір форми шлюбу - це такий вибір, що забезпечує задоволеність результатом, найповніше задовольняє потреби особистості, відповідає її психологічним властивостям, сприяє особистісному розвитку.

Список використаних джерел

1. Бондаренко А. Ф. Психологическая помощь: теория и практика / А. Ф. Бондаренко. – К. : Освіта України, 2007. – 336 с.
2. Психологическое консультирование: практическое руководство / [ред.-сост. Д. Я. Райгородский]. – Самара : Бахрах-М, 2011. – 824 с.
3. Психотерапевтическая энциклопедия / под ред Б. Д. Карвасарского. – СПб. : Питер-Юг, 2004. – 672 с.